

Høringsuttalelse til NOU 2012: 5 **Bedre beskyttelse av barns utvikling.**

Alternativ til Vold (ATV) møter barn som har vært utsatt for og/eller vitne til vold i sine familier. Mange av dem har behov for mer beskyttelse fra det offentlige enn det de får pr i dag.

ATV støtter i stor grad opp om de forslag NOU 2012: 5 fremmer for at barn skal være bedre beskyttet og få mer ro i livene sine. Prinsippet om at barns samvær med sine foreldre skal være utviklingsfremmende mener vi er riktig og viktig, og dersom det følges opp videre vil det få stor betydning for mange barn i Norge.

Samtidig er vi opptatt av at denne NOU rapporten ikke omhandler en stor gruppe barn som vi er bekymret for; nemlig de barna som har opplevd vold i sin familie og som ofte må ha samvær med den forelderen som har vært/er voldsutøver. Vi er opptatt av at prinsippet om utviklingsfremmende samvær også bør omfatte disse barna. I de fleste saker vi møter er barnevernstjenesten involvert i saken fordi det har vært vold i familien. Barna har etter hvert en rimelig trygg hverdag med en forelder som har brutt ut av et voldelig forhold. Men så opplever barna at de må ha samvær med den forelderen de er redd for, og der de etter bruddet ofte er på samvær uten noen trygg voksen i nærheten.

Den forelderen som har vært utsatt for vold strever en ensom kamp for å beskytte barna sine. Dette er kvinner/menn som har opplevd vold fra partner mot seg selv og/eller barna, og som har klart å komme seg ut av forholdet for å etablere trygghet for seg og barna. Så vil voldsutøver ha samvær eller omsorgen for barnet, og det blir en vanskelig og noen ganger umulig prosess i disse sakene. Omsorgsgivers dilemma er at hvis de overleverer barnet til samvær med en som har utøvd vold i hjemmet, gjør de noe ulovlig – de ivaretar ikke barnet godt nok. Hvis de ikke overleverer barnet til samvær, gjør de også noe ulovlig – de saboterer samværsordningen. Det er sivilrettslige barnefordelingssaker som avgjør bosted og samvær, og voldsproblematikken blir i liten grad et tema i disse prosessene. Barna har sjeldent en egen talsperson, og rettsprosessene kan være svært kostbare. Her foreligger ingen vurdering av om samværet er utviklingsfremmende, og vi opplever at realiteten for barna kan være det motsatte, altså utviklingshemmende.

I våre møter med disse sakene ser vi at barna kan hemmes i sin utvikling når de må på samvær med en forelder som har vært voldelig. Barna kan oppleve å være overlatt alene til en forelder som barnet er redd for. Det påhviler barnet, og ikke den voksne, å forsones seg med den voksne etter volden. Barnet får ikke ro til å kjenne seg trygg over tid. Barnet gruer seg på forhånd og sliter i etterkant. Barnet sliter mentalt og ofte også somatisk med «vondter» av ulike slag.

Gjennom våre møter med de voldsutsatte foreldrene opplever vi at de ofte må forsøke å samarbeide med en ekspartner som fortsatt kan krenke, skade og skremme dem. De vil ofte være redd for at utøver/ekspartner kan krenke og skade barnet mens det er alene på samvær. Videre må de bruke dager i forkant og dager i etterkant av samværet til å roe og stabilisere barnet. Disse foreldrene får ikke selv ro til å samle krefter og styrke etter å ha levd i et voldelig forhold, noe som kan gå ut over omsorgen for barnet.

Det er nå mye forskning som viser at konflikter rundt samvær etter separasjon knyttet til familievold er potensielt skadelig for barn. Se f eks: Smith, L. : Tilknytning og omsorg for barn under tre år når foreldre går fra hverandre. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, Vol 47, nummer 9, 2010, side 804-811; Jaffee, Moffitt, Caspi & Taylor: Life With (or Without) Father: The Benefits of Living With Two Biological Parents Depend on the Father's Antisocial Behavior. *Child Development*, vol 74, 2003, side 109-126.

Når disse barna er kommet i en mer trygg hverdags situasjon har de ofte behov for mer ro, stabilitet og trygghet enn barn flest. De har behov for å rehabiliteres etter en vanskelig periode i livet, og da er et krevende og utrygt samvær en stor belastning som disse barna bør ha rett til å slippe.

Det er mulig det vi her skriver om, er del av et grunnlag for en ny NOU, men vi mener at det henger sammen med tema i NOU 2012: 5, og ønsker derfor å komme med dette innspillet. ATV mener at i familier der det har vært vold bør det være offentlig behandling av bosted og samvær, der barnets situasjon og barnets rett til en trygg hverdag er hovedfokus, ikke foreldrenes samværsrett.

I den grad familiene er i samarbeid med barnevernstjenesten etterspør vi tydeligere råd og anbefalinger fra barnevernet. Foreldre som har vært utsatt for partnervold har ofte fått redusert tillit til egne vurderinger som en konsekvens av volden. De er derfor i ekstra behov av støtte for å vurdere om det er bra for barnet å ha samvær med den forelderen som har utøvd vold. Det er viktig at barnevernet, med den kunnskap de har om hva det gjør med barn å oppleve vold, tar stilling til om det er bra og utviklingsstøttende for barnet å dra på samvær. Slike anbefalinger bør gis skriftlig, slik det åpnes for i Veileder Q-1121B, juli 2006, side 15.

På samme måte som NOU 2012: 5 foreslår tiltak for at biologiske foreldre ikke skal kunne fremme sak mange ganger, vil vi mene at det bør begrenses hvor mange ganger en forelder som har utøvd vold mot partner/barn kan fremme samværs sak.

Oppsummering: Det er av stor betydning at NOUen fremholder at samvær mellom barn og foreldre mer skal styres av om det er utviklingsfremmende, enn av det biologiske prinsipp. Vi ønsker å poengtere at dette ikke bare bør gjelde for barn under omsorg i forhold til biologiske foreldre, men også i familier der det har vært brudd på grunn av vold i familien. Vi mener at barnevernets rolle og myndighet i disse sakene bør være klarere enn slik det er i dag.

Med vennlig hilsen

Per Isdal
Leder ATV Stavanger
Nestleder i ATV

Elisabeth Christie Ørke
Henning Mohaupt
Elise Bøgh Søreide
Øystein Solberg
Jannicke Stav
ATV Stavanger